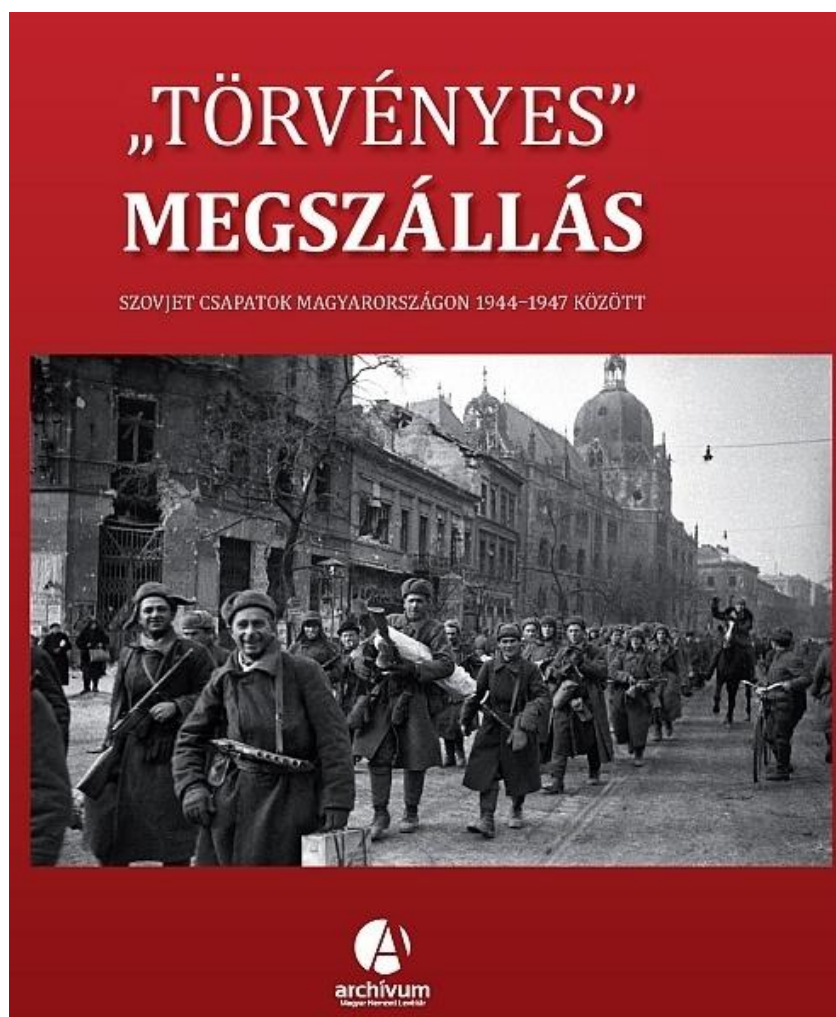

2015-05-15 Írta [szakirodalom \(http://szakirodalom.atlatszo.hu/author/szakirodalom/\)](http://szakirodalom.atlatszo.hu/author/szakirodalom/)

Adalékok a szabadrablás és a szabad halálbüntetés magyarországi történetéhez

(/2015/05/15/adalekok-a-szabadrablas-es-a-szabad-halalbuntetes-magyarorszag-tortenetehez/)

Volt már ennél rosszabb is. Már mint a mai állapotoknál. Amikor egész gyárakat loptak el. Önkényesen vagy hatóságilag gyilkoltak. Igaz, ez a szovjetek „törvényes” megszállása alatt volt a II. világháború alatt és után. Úgyhogy nem nagy elégtétel.

Az Átlátszó non-fiction, vagyis a tényirodalom kategóriába tartozó könyveket ajánl vagy ekéz ezen a blogon. Kapcsolat: info@atlatszo.hu (<mailto:info@atlatszo.hu>)

Keresés Sz:

(<http://mrsale.hu/Aktu%C3%A1lisbannerek/atlatszo.aspx?hirdeteskod=>

ÁTLÁTSZÓ BLOGOK

OCCRP
(<http://occrp.atlatszo.hu>)
2015. 09. 15. 07:53

Titokzatos építőipari cég tarol az azeri közbeszerzéseken (<http://occrp.atlatszo.hu/2015/09/15/titokzatos-epitoipari-ceg-tarol-az-azeri-kozbeszerzeseken/>)

Átlátszó blog
(<http://blog.atlatszo.hu>)
2015. 09. 15. 07:44

„Törvényes” megszállás. Szovjet csapatok Magyarországon 1944-1947 között.

Szerkesztette és a bevezető tanulmányt írta: L. Balogh Béni. Budapest, Magyar Nemzeti Könyvtár, 2015, 567 oldal

Már megint egy kötet, ami alatt beszakad az asztal. Nem csak a tömege, hanem a téma súlyossága alatt is. Még ha arról, hogy mit tett a Vörös, alias 1946-tól a Szovjet Hadsereg Magyarországon, még az is hallott, aki nem tud róla semmit.

Az én őseim ugyan Bánátban és Bácskában élték át ama napokat 1944 októberében, amikor a szovjetek *felszabadították* (aki akarja, tegye idézőjelbe) azt a régiót a náci, illetve a nyilas *megszállás* alól. De egyik nagyapámat, ha igaz a sztori, a partizánoktól épp az oroszok mentették meg, mondván, elég volt a vérből. Másik nagyapámék házába pedig tiszteket kvártélyoztak be, és ők nem engedték a zabrálást. Igaz, ez a rész Jugoszlávia része volt s lett újra.

Ugyanakkor fontos megjegyezni, s ezt a bevezető tanulmányból is megtudhatjuk, a dokumentumokból is kiderül, hogy a korabeli szóhasználat a megszálló kifejezést részesítette előnyben (még maga Gerő is 1945-ben!). A szovjetek meg nem felszabadítani jöttek Budapestre, hanem azt ostrommal elfoglalni. Magyarország nem barát, szövetséges volt vagy időben kiugrott, átállt ország, hanem ellenség. Még az egyszerű katonák fejében is. Nemzetközi jogi értelemben – írja L. Balogh Béni – pedig 1944-1947 közt Magyarország megszállt országnak számított, ergo törvényes megszállás volt ez, másfelől az ország hirtelenjében nem is lett szuverén. És később sem 1989-ig. Ami korántsem hasonlítható a mai, EU-s ún. korlátozott szuverenitáshoz.

Ami akkor történt, erősen horrorisztikus. És mivel hát – mondjanak akármit is a Horthy-korszak egyes kutatói – Magyarország nem épp a jobbik oldalon állt, minden alap (de ahogy a cím jelzi sejtelmesen, idézőjelbe téve, „törvényes”, azaz törvénytelen alap) megvolt ahhoz, hogy itt a *rusz*kik azt tegyenek, amit akarnak. Magyarán: nemzetközi jogilag stimmelt a dolog, háború van, de amit egyesek csináltak, az nem. És az sem, ahogyan csak úgy még saját szövetségesük, az amerikaiak tulajdonában lévő Tungramot is elvitték cakli-pakli.

Az Agrárkamárának fontos az átláthatóság, de titkolja szerződéseit (<http://blog.atlatszo.hu/2015/09/az-agrarkamarnak-fontos-az-atlathatosag-de-titkolja-szerzodeseit/>)

Világtérkép (<http://vilagterkep.atlatszo.hu>)
2015. 09. 15. 07:40

Mérgező növényvédelem: egy francia gazda először nyert pert a Monsanto ellen (<http://vilagterkep.atlatszo.hu/2015/09/15/mergezo-novenyvedelem-egy-francia-gazda-eloszor-nyert-pert-a-monsanto-ellen/>)

Átlátszó blog (<http://blog.atlatszo.hu>)
2015. 09. 15. 07:40

Helyreigazítási pert nyertünk az agrárminiszter volt tanácsadója ellen (<http://blog.atlatszo.hu/2015/09/helyreigazitasi-pert-nyertunk-az-agrarminiszter-volt-tanacsadoja-ellen/>)

Világtérkép (<http://vilagterkep.atlatszo.hu>)
2015. 09. 14. 12:35

„Nincs időnk trollokra” –

Már rég nem tabu arról beszélni, mit tettek a szovjet-orosz katonák, kezdve a nők megerőszakolásától a részegen elkövetett gyilkosságokon át egészen az ország kifosztásáig, úgy az egyes háztartások, mint komplett gyárok, raktárak esetében, hol egyénileg, hol szervezeten. Ilyenkor persze egy dokufilmben hozzáteszik: no de elképzelhetjük azt az orosz katonát, aki már három-négy éve harcol, faluját felperzselték, az övéit megölték. És tényleg, el kell képzelnünk. Ahogyan azt is látjuk e kötetben, hogy 1944-47 közt még sokakban volt civil kurázsizs, hogy e problémákról beszámoljanak a magyar hatóságoknak is, a legalacsonyabb szinttől a miniszterelnökiig. Meg jelentgettek is, mentették a saját bőrüket.

De ez a kötet nem igazságot akar osztani, hanem újonnan feltárt levéltári dokumentumok révén próbálja még aprólékosabban érzékeltetni azt, ami elképzelhetetlen volt, de mégis megtörtént. Az eredmény a magyar levéltáros szakma összefogásának eredménye. A Magyar Nemzeti Levéltár vezetősége 2013-ban döntött arról, hogy szükség van egy olyan kötetre, mely erről szól. Mert attól függetlenül a legtöbb családi legendáriumban szerepel pár történet, mi volt velük, vagy a faluban, városban, a források mégis szűkösek.

A front átvonulása során az írásbeliség úgymond megcsappant, az áldozatok főképp nem számolhattak be sorsukról: ezért is kell(ett) a mind részletesebb feltárás. Igaz, bár ez korántsem a kötet készítőinek hibája, eszi a fene az egészséget, ha hetven év után kezdünk el feltárni, oknyomozni – még ha ennek történelmi, illetve politikai okai is vannak-voltak. Mert így aztán teljesen jogosan borzadunk el belegondolva, mit tehet ma újságíró szakmánk. Majd ismét hetven év múlva tudjuk meg (illetve utódaink), mi van a Paks II. szerződésben vagy éppen Habony Árpád nem létező munkaszerződéseiben, vagyonával stb.?

Vagyis folyton iszonyatos késésben vagyunk, leszünk. Ám ezért kevésbé az újságíró, illetve a történész szakma a hibás; két rokonról van szó, csak az egyik a jelenben, a másik a múltban kotorászna, és értelmezné a tényeket, összefüggéseket, ha hagynák.

Itt és most 225, válogatott és eddig még ki nem adott dokumentumot vagy annak részletét olvashatjuk öt témakörben. Már a könyv átpörgetése után az az érzésünk, hogy de jó, hogy nem akkor éltünk. Igaz, ha a munkanélküliek közmunkával való csesztetésére gondolunk, vagy arra, hogy a menekültekkel mit terveznek – persze ha az ő málenkij robotjuk nem a Szibériába

menekültek megsegítésére gyűjt a Budapest-Bamako csapat (<http://vilagterkep.atlatszo.hu/2015/09/14/nincs-idonk-trollokra-menekultek-megsegitesere-gyujt-a-budapest-bamako-csapat/>)

(http://polopokol.hu/atlatszo.hu_polok.html)

HIRDETÉS

"Deformált a lábu

Most meg
na
valgus-
ami vi
kényel
409
72
Valgomed Original

**ÁTLÁTSZÓ
4000 +
JÓFEJSÉGSZÁMLÁ**

Még

deportálással végződik –, hirtelen nem is olyan nagy dolog az ivánci előjárók levele. Amelyben azt bizonygatják, hogy a listán szereplők sem nyilasok, sem németbarátok nem voltak, sem partizánmozgalomban nem vettek részt. Viszont 1945. április 7-én minden 16-45 éves férfinak „öt napi élelemmel és két rend fehérművel főbelövés terhe mellett haladéktalanul” jelentkeznie kellett, aztán gyűjtőtáborba szállították őket.

Vagy most, hogy minden második újságcikk a halálbüntetésről szól, másképp olvassuk, kiket hogyan gyilkoltak itt le, hol passzióból, hol megjedve, hol alapos vagy alaptalan gyanúval, de rögtön, hol bizonyított vád alapján, hol ezek nélkül. Ha elviszik az „5 db sovány kacsat, 4 db csirkét és 2 db tyúkot”, a panasz jogos, jegyzőkönyv is készült róla Rácalmáson 1945. szeptember 26-án. Mégis, mi ez ahhoz képest, ha komplett sertéslepek állományát rekvirálták a szovjetek, később meg egész gyárakat pakoltak fel?

Az analógia ismét adott: a tyúktolvaj ma is korunk réme (és ilyenkor összekacsint a nép: tudjuk ám, kik lopnak tyúkot), de anno a szovjetek úgy voltak vele, jár nekik a gyár, kárpótlásul is. Ma meg EU-támogatás jár egy kis körnek, mert csak. Akár a hadizsákmány – hogy mi alapján mi számított annak? Hát ami megtetszett, például.

Persze azért ne aktualizáljunk túlságosan egy recenzióban, mert lehet, mindez a véletlen egybeesés műve: az orosz katonai válogatott és a K.T.E. már 1945. március 11-én (még vége sincs a viláégésnek) „ünnepélyes szezonyító barátságos futball mérkőzést tart a K.A.C. pályán. Lám, a foci mindig fontos. Akár a hatalomnak a zongora: Sopronban 1946-ban leányai részére az orosz alezredesnek kiutaltak egy zongorát – amiről a város annyit tud, hogy ismeretlen a tulajdonosa, de Kelemen Ferenc őrzi a Balfi u. 106. alatt (nem nehéz azt feltételeznünk, hogy zsidó tulajdonosa volt – de erről akkor ilyen eufemizmussal beszéltek –, Kelemen meg hazatolta, mert akkor ez volt a rendszer). Azt is hozzáfűzték, a zongorát rendszeresen hangolni kell.

Hasonló „apróságokról” a kötet utolsó, ötödik részében olvashatunk, mely a megszállás mindennapi életének dokumentumait hozza. Az első rész egyébként a szovjet csapatok bejövetelének, első intézkedéseinek dokumentumait tartalmazza; a következő további tevékenységeiket, kapcsolattartásukat a magyar hatóságokkal veszi számba; a harmadik a lakossággal való érintkezésekről, az atrocitásokról szóló dokumentumokat (nyilván ez a legmegrázóbb); a negyedik a gazdasági

9 8 3

**független
embert**

keresünk, hogy
meglegyen az
ÁTLÁTSZÓ 4000.

**Mi az az
ÁTLÁTSZÓ 4000?
(<http://atlatszo.hu/4ezer/>)**

2015-ben

24 934 749 Ft

magánadomány
érkezett be
olvasóinktól
június végéig.
Köszönjük.

Minden támogatás
számít!

**Kattints ide, és
támogass
minket!
(<http://atlatszo.hu/impresszum/tamogatok/>)**

ARCHÍVUM

Archívum

Hónap kiválasztása

károkozásokról, rekvirálásokról szólókat.

Utóbbit sem leányálom olvasgatni, de legalább nem emberéletekről van szó, hanem állatállományról, leszerelt gépgyárakról stb. – ez volt akkor a keleti nyitás...

L. Balogh Béni tanulmányából kiderül, a kádári átkosban is jelentek meg forráskiadványok, és ilyenkor csak-csak becsúszott egy-egy olyan dokumentum, amiből kiderült, akadtak túlkapások, sőt – még ha az adott kötetben ott is volt a vörös farok. Hogy pontosan mi történhetett, azt természetesen 1989 után lehetett már adekvát módon kutatni. Az itt közölt beszámolókból, levelekből kiderül, hogy egykor tehát százával, ezrével fordultak a lakosok az ilyen-olyan (magyar) hatóságokhoz, beszámolva a történeteikről, a fosztogatásról stb.

Ám olyan történet is akad, amikor a magyar polgár segíti a vörösöket. Bár itt nem kommunista öntudatról van szó, hanem például a tatai híd felrobbantásáról, amit a nácik megtettek volna, ha az oroszul tudó helyi magyar nem rohan oda a szovjet tankosokhoz, megmentve a hidat és a gátszakadástól vagy hatszáz hektárt.

Az meg teljesen esetleges, hol mekkora volt a fosztogatás (ha a szovjeteknek útba esett a település, biztosan nagy), honnan hány embert hurcoltak el kényszermunkára, akár örökre, s kik hogy éltek meg felszabadításként a szovjet hadsereg megjelenését, az esetleges ostromot, harcokat. A szerkesztő Ungváry Krisztiánt idézi: amíg a németek civilizáltak voltak, de olykor kegyetlenek, addig a szovjetek alapjában véve jóindulatúak, de barbárok.

És mi, mi kik vagyunk? A híres-hírhedt kompország, amelynek lakóira, illetve a magyar nemzetre általában is mondhatjuk, hogy hát olykor olyan, mint a németek, olykor meg akár a szovjetek. Önmegértésünkhöz viszont annál fontosabb az ilyesfajta kötetek forgatása, hogy ne mondjunk akkora ökörségeket, mint az ma „fönn” oly elterjedtté vált. De itt most nem csak a politikusokra gondolunk (már megint), hanem egyes történészekre, értelmiségiekre, a véleményformáló „elitre” is.

Szerbhorváth György